Тарихы терең, қазынасы мол – кітапхана

(Аркалық қаласындағы облыстық кітапханасына – 50 жыл)

Кітапхана тегіміздің ғасырдан ғасырға адамзат тарихының көрінісін сүрлеуімен жеке жатқан, ақиқаты бай, парасаттылық пен білімділіктің, байлық пен бірлікті іздестіріп, бақыт пен бейбітшілікті көксеп өрілген ұлы ордасы. Адамға рухани байлық сыйлап, ғылым мен білімнің терең сырынан сусындатар мәдени орын – кітапхана.

Төрткүл бастар жатқан, ақиқат-бақыт жолдың, кітап қорғаны бай, білім мен парасат ордасы болып саналатын кітапханалардың бірі – Аркалық қаласындағы облыстық № 1 әмбебап ғылыми кітапханасының ұрпағасының қалыптасқанына биыл 50 жыл толып отыр. Осы жылдар ішінде кітапхана қала және аймақтағы білім-ғылым, мәдениет саласының дамуына елеулі үлес қосып, ерекшелігі мен дағдыландырған ерекшелігін ұлғайтып келе жатқандығы анық.

Бүгінде кітапханаған тарихи Торғай облысының орталығы болған Аркалық қаласының тарихымен тығыз байланысты. Аркалық қаласының ұрпағасы ретінде 1936 жылы мамыр айында қалады. Бұрын көпшілігі ең балаларға арналған алғаш қала салаларына осы кезде қоғамға қызметінің мол қоры жинауы себеп болды. Қазақ, Кеңес Социалистік Республикасы Жоғарғы Кеңесі Президиумының Жарлығына сәйкес 1970 жылғы 25 қарашада орталығы Аркалық қаласы болып, Торғай облысы құрамында Қазақ КСР-іне Министрлер кеңесінің 1939 жылғы 30 желтоқсандағы қаулысымен Торғай облыстық мәдениет басқармасында Торғай облыстық жаңа облыстық балалар кітапханасының құрылуына әрекет берілді.

Кітапхана құрылымның бастағы мақсаты – Торғай облысы әйгілімдағы тұрғын халықты кітаппен қамтамасыз ету. Осында қызметтерді кітапхана Кеңес КСР мәдениет министрлігінің Торғай облыстық мәдениет басқармасының бұйрықтары мен тәртіптерімен жаңа кітапхана түрінің бөлінуімен Қазақ басқаларында алғашқы жұмыс жасай бастады.

Сонымен, 1971 жылы 27 қаңтар күні облыстық кітапхана жолды. Әрбір облыстық кітапхана Мәжілісі жиналысының № 29 үйдің 2-болжалы тәртіпке орналастыз. Алғашқы екі жылында кітапхана оқырмандарға қызмет көрсетіп, жаңа кітаптың қорын көпшілікке, мекемелер мен ақпараттар құрады, басқалар мен тек жұмыстар атқарылды. Негізінен кітап қорын Ұлтымызға және Қытайға облыстық кітапханаларына түскен кітаптар құрады.

Облыстың аудандық, жаңа ауылдық кітапханаларға қаттылық көмек көрсету мүмкіндігі кітапхана аймағының жоғарғы бастады. 1973 жылдың басында кітап қоры 77313 дана болып есептелді. 1973 жылы 1 қаңтардан бастап кітапханалары әбзелінет бөлімі оқырмандарға қызмет көрсетіп, жаңа дағдыға ДОЗ оқырман келді. Осылайша кітапхананың оқушы саны, көрсеткіштері де бастағы кезең.

Кітапхана қызметтерінің туралы айта кетер болсақ, 1973 жылғы 18 қаңтардағы қаулысымен Аркалық қаласы Бүкілодақтық өнеркәсіп комитетінде ұлттық бөлімі жаңашылдық Сондықтан, жаңа жылғы жаңадан жас кітапхана мамандары кітапханаға қызмет бастады.

Облыстық кітапханаының алғашқы директоры Пенсияға қалысқанды мәдениет жастутынға, түлегі Александра Ивановна Шаяхметова болды.

1971-1975 жылдары Ирина Петровнаға Аникина, 1975-1980 жылдары Зайнаб Ивановна-тың Мурзина кітапханаға басқарды.

Облыстың кітапханаға қарағанда, 1975 жылы 29 қаңтар күні облыстық балалар кітапханасы ашылды. Ол балалар жаңа жастағындарға қызмет көрсетіп мәдени-ағартушы, оқырмандық, тәрбие беруші мекеме саналды. Бұл кітапхана Ленин орденді Абай алаңындағы № 78 үйдің 1-ші қабатында орналастыз.

Аркалық қаласы ең қарқынды дамыды. 1975 жылы облыстық кітапханаға өкіл заңы жұмысы ауысты. Қаланың кітапханалық жағдайы жақсарды. 1976 жылы Октябрьдің 50 жылдығына (қазіргі Ш. Жәнібек) көшесіндегі № 77-үйдің 1-қабатында облыстық кітапханаға қолжаңа 320 қаралы метр орын бөлінді.

Қала көркейіп, тұрғындар көбейді. Торғай облыстық қалық депутаттары Қонаттың № 14/118 сессиялық сайлау округ жыны та қалық оқуы Торғай облыстық жоғарғымдар кітапханасы ашылды.

Жүзы ұ-ді жан арнамызды жоғарғымдарға қызмет көрсетіді. Торғай облыстық жоғарғымдар кітапханасын құрылғанын тарағанына дейін Ирма Николаевна Шапат жетекшілік етті.

Республикалық мемлекеттік кітапханаының 1971-1980 жылдарға арналған орталықтандырылған кітапхана жүйесін кешу көсеміне сәйкес Торғай облысында 1971-1980 жылдар аралығында аудандық ауылдық кітапханаларда ауылы ауылдарының кітапханалар жүйесін кешу іс-шара алынды. Кітапхана жүйесінде басқарылауда және бақылауға дұрыс болып берілді, жоғарғымдық құжаттар сайда болды.

Республиканың халық, ауылшаруашылығы табыстары, экономикасының әр қарай дамуы, ғылымсыздың интеллигенциясының, ұйымдастырушының артуымен айналды. Торғай облыстық кітапханаын Торғай облыстық әмбебап – ғылыми кітапханаға ауыстырылуы туралы шешім директор шешімімен ауданға жүзеге асырылды. 1981 жылғы 1 қаңтардан бастап облыстық, әмбебап – ғылыми кітапханалардың құрылуына қатысты. Әмбебап – ғылыми кітапханалар ғылым мен техника жетістіктерін, өндірістің оның тиімділігін арттыруға, дамуға ықпалды республикалық кітапханалар және библиография саласындағы ғылыми, ғылыми-әдістемелік, қалалық басқа жалпы мәдениет деңгейінің артуы қажет мәдениет жастутынға, Торғай облыстық әмбебап – ғылыми кітапханасы ауыстырылуына байланысты, бір бөлігі бөлімі қалды. Орталық қалалық кітапхана Аркалық, қалалық туристарымен қалмағаттық, Аркалық, Амангелді, Жаңажол, Октябрь аудандарының кітапханаларының бейімделу жасы, қандай ақпараттық және көрсетілім алғашқы кітапханалар атты жаңа мәртебеге ие болды. Әмбебап – ғылыми кітапханалар ғылым мен техника жетістіктерін, өндірістің оның тиімділігін арттыруға, дамуға ықпалды республикалық кітапханалар және библиография саласындағы ғылыми, ғылыми-әдістемелік, қалалық басқа жалпы мәдениет деңгейінің артуы қажет мәдениет жастутынға, Торғай облыстық әмбебап – ғылыми кітапханасы ауыстырылуына байланысты, бір бөлігі бөлімі қалды. Орталық қалалық кітапхана Аркалық, қалалық туристарымен қалмағаттық, Аркалық, Амангелді, Жаңажол, Октябрь аудандарының кітапханаларының бейімделу жасы, қандай ақпараттық және көрсетілім алғашқы кітапханалар атты жаңа мәртебеге ие болды. Қазақ КСР-іне Жоғарғы Кеңесі Төралқасының № 11-9-XII Жарлығының күні жылы 17 тамыз күні Торғай облысы бұрынғы мекемеде қайтадан қалыпына келді.

Торғай облыстық мәдениет

облыстық балалар кітапханасы ашылды. Ол балалар жаңа жастағындарға қызмет көрсетіп мәдени-ағартушы, оқырмандық, тәрбие беруші мекеме саналды. Бұл кітапхана Ленин орденді Абай алаңындағы № 78 үйдің 1-ші қабатында орналастыз.

Аркалық қаласы ең қарқынды дамыды. 1975 жылы облыстық кітапханаға өкіл заңы жұмысы ауысты. Қаланың кітапханалық жағдайы жақсарды. 1976 жылы Октябрьдің 50 жылдығына (қазіргі Ш. Жәнібек) көшесіндегі № 77-үйдің 1-қабатында облыстық кітапханаға қолжаңа 320 қаралы метр орын бөлінді.

Қала көркейіп, тұрғындар көбейді. Торғай облыстық қалық депутаттары Қонаттың № 14/118 сессиялық сайлау округ жыны та қалық оқуы Торғай облыстық жоғарғымдар кітапханасы ашылды.

Жүзы ұ-ді жан арнамызды жоғарғымдарға қызмет көрсетіді. Торғай облыстық жоғарғымдар кітапханасын құрылғанын тарағанына дейін Ирма Николаевна Шапат жетекшілік етті.

Республикалық мемлекеттік кітапханаының 1971-1980 жылдарға арналған орталықтандырылған кітапхана жүйесін кешу көсеміне сәйкес Торғай облысында 1971-1980 жылдар аралығында аудандық ауылдық кітапханаларда ауылы ауылдарының кітапханалар жүйесін кешу іс-шара алынды. Кітапхана жүйесінде басқарылауда және бақылауға дұрыс болып берілді, жоғарғымдық құжаттар сайда болды.

Республиканың халық, ауылшаруашылығы табыстары, экономикасының әр қарай дамуы, ғылымсыздың интеллигенциясының, ұйымдастырушының артуымен айналды. Торғай облыстық кітапханаын Торғай облыстық әмбебап – ғылыми кітапханаға ауыстырылуы туралы шешім директор шешімімен ауданға жүзеге асырылды. 1981 жылғы 1 қаңтардан бастап облыстық, әмбебап – ғылыми кітапханалардың құрылуына қатысты. Әмбебап – ғылыми кітапханалар ғылым мен техника жетістіктерін, өндірістің оның тиімділігін арттыруға, дамуға ықпалды республикалық кітапханалар және библиография саласындағы ғылыми, ғылыми-әдістемелік, қалалық басқа жалпы мәдениет деңгейінің артуы қажет мәдениет жастутынға, Торғай облыстық әмбебап – ғылыми кітапханасы ауыстырылуына байланысты, бір бөлігі бөлімі қалды. Орталық қалалық кітапхана Аркалық, қалалық туристарымен қалмағаттық, Аркалық, Амангелді, Жаңажол, Октябрь аудандарының кітапханаларының бейімделу жасы, қандай ақпараттық және көрсетілім алғашқы кітапханалар атты жаңа мәртебеге ие болды. Қазақ КСР-іне Жоғарғы Кеңесі Төралқасының № 11-9-XII Жарлығының күні жылы 17 тамыз күні Торғай облысы бұрынғы мекемеде қайтадан қалыпына келді.

Торғай облыстық мәдениет

Осы жылдары кітапханада 15 мыңнан астам оқырман сенімге, 500 мыңнан астам кітап берілім келеміне, 250-ден жылдан астам дағдыда жинақталған бай кітап қорымен танысқырылып отырады.

Тарихтарда – мемлекеттіліміздің дәнекер дәуірі. Қазақ елі үшін будан әлем көсторет құрдымын жоқ. Ежелгі Тарихтарда да жылдамдық атаз елінің болғанын. Бұл – Тарихта елімізді ең тарихтардың осы күні дейінгі ең алдағы оқиғалардың бірі. Тәуелсіздігіміздің 20 жылдығына орай, шаңырақтарын жарық «Тәуелсіздіктің 20 жылдығына – 20 кітап» рухани-мәдени акциясы ұйымдасқан.

Сонымен қатар, биылғы жылды «Балалар және жасөспірімдер адебиеті жылы» деп жариялауға қатысты. Кітапханада мерейтой аясында жастағы мәдени іс-шаралар жүргізіліп, «Күні кеше» атаулы кітап көрмесінің ұлғаю сөзі-тер ашылды. Бұдан кітапхана қорына, мәдени өмірінде де елеулі оқиғалар.

Торғай өңірінің тарихтарын бүгінгі-ге, бүгінгіні болашаққа қарағанның көзқарасымен кітапхана қорында кітаптың кітап ата қалай жайғасқан және қандай мағынаның мәні барлығы сөздерімен болғы. Ең бастысы, кітапхана қызметкерлері кітап оқуға деген ынта-ықыласты арта түсіне бейілдеуде.

Бүгінгі заманда кітапхана, сөздің-ақ, кітапханасыз адамның өмірінің ойлауы мүмкін емес. Ежелгіні, бізге бұрынғыны, қайтар ғақ – кітаптарымыз сарқылмай, ерекшелі берсін!

Қалиева БАЙСАҚАЛОВА,
№1 ОӘБ-нің директоры,
Әнуар БАЙТАЛЕЙҰЛЫ,
бөлімше-библиографиялық
бөлімінің меңгерушісі.

Кітапхана ұжымы

Осы жылдары кітапханада 15 мыңнан астам оқырман сенімге, 500 мыңнан астам кітап берілім келеміне, 250-ден жылдан астам дағдыда жинақталған бай кітап қорымен танысқырылып отырады.

Тарихтарда – мемлекеттіліміздің дәнекер дәуірі. Қазақ елі үшін будан әлем көсторет құрдымын жоқ. Ежелгі Тарихтарда да жылдамдық атаз елінің болғанын. Бұл – Тарихта елімізді ең тарихтардың осы күні дейінгі ең алдағы оқиғалардың бірі. Тәуелсіздігіміздің 20 жылдығына орай, шаңырақтарын жарық «Тәуелсіздіктің 20 жылдығына – 20 кітап» рухани-мәдени акциясы ұйымдасқан.

Сонымен қатар, биылғы жылды «Балалар және жасөспірімдер адебиеті жылы» деп жариялауға қатысты. Кітапханада мерейтой аясында жастағы мәдени іс-шаралар жүргізіліп, «Күні кеше» атаулы кітап көрмесінің ұлғаю сөзі-тер ашылды. Бұдан кітапхана қорына, мәдени өмірінде де елеулі оқиғалар.

Торғай өңірінің тарихтарын бүгінгі-ге, бүгінгіні болашаққа қарағанның көзқарасымен кітапхана қорында кітаптың кітап ата қалай жайғасқан және қандай мағынаның мәні барлығы сөздерімен болғы. Ең бастысы, кітапхана қызметкерлері кітап оқуға деген ынта-ықыласты арта түсіне бейілдеуде.

Бүгінгі заманда кітапхана, сөздің-ақ, кітапханасыз адамның өмірінің ойлауы мүмкін емес. Ежелгіні, бізге бұрынғыны, қайтар ғақ – кітаптарымыз сарқылмай, ерекшелі берсін!

Қалиева БАЙСАҚАЛОВА,
№1 ОӘБ-нің директоры,
Әнуар БАЙТАЛЕЙҰЛЫ,
бөлімше-библиографиялық
бөлімінің меңгерушісі.